

βία

ορισμοί

Βία ονομάζεται η ακραία εκδήλωση της επιθετικότητας, δηλαδή της εχθρικής συμπεριφοράς του ατόμου στο κοινωνικό του περιβάλλον.

Εγκληματικότητα ονομάζεται κάθε ενέργεια που παραβιάζει τις επιταγές του νόμου και προκαλεί αναταραχή στο κοινωνικό σύνολο ή διαταράσσει την έννομη τάξη.

μορφές

1. Ατομική: ξυλοδαρμός, βιασμός, δολοφονία.
2. Συλλογική - ομαδική: είναι η βία που ασκείται με οργανωμένο τρόπο από ειδικές ομάδες που υπηρετούν οικονομικά, πολιτικά, θρησκευτικά, κοινωνικά συμφέροντα (π.χ. πόλεμοι, βανδαλισμοί, βία στους αγωνιστικούς χώρους, τρομοκρατία κ.λπ.).
3. Νόμιμη: επιβάλλεται από τους νόμους (π.χ. συλλήψεις, επιβολή προστίμων, αφαίρεση πολιτικών δικαιωμάτων, εξορία, επιβολή ποινών).
4. Παράνομη: κάθε μορφή βίας που εκδηλώνεται σε βάρος της έννομης τάξης και που εκτρέπεται από τα όρια των νόμων.
5. Πολιτική: ασκείται, για να υπηρετήσει πολιτικά συμφέροντα, για να επιταχύνει πολιτικές αλλαγές, για να δώσει άμεσες λύσεις σε διάφορα προβλήματα (πόλεμοι, τρομοκρατία, οργανωμένο έγκλημα, εμπόριο όπλων κ.ά.).
6. Υλική: ασκείται με όπλα και άλλα αντικείμενα.
7. Ηθικοπνευματική - Ψυχολογική: απευθύνεται στη συνείδηση και στην προσωπικότητα των ανθρώπων. Μπορεί να είναι κάποια μορφή προπαγάνδας ή προσηλυτισμού. Στόχος της είναι η παραποίηση της ανθρώπινης προσωπικότητας και ο εξαναγκασμός του ανθρώπου να υιοθετήσει ιδέες και απόψεις που δεν επιθυμεί ή δεν τον εκφράζουν.

παραδείγματα βίαιης συμπεριφοράς

1. Αυταρχισμός και αυθαιρεσίες των φορέων της εξουσίας.
2. Τρομοκρατικές ενέργειες.
3. Εγκλήματα.
4. Διώξεις και βασανισμοί.
5. Κοινωνικές διακρίσεις, αναταραχές, συγκρούσεις.
6. Προπαγάνδα.
7. Πόλεμοι.

αίτια

A. Ψυχολογικός τομέας

1. Το άγχος, ο έντονος ρυθμός ζωής, τα αισθήματα μειονεξίας, η οργή, η ανασφάλεια, επηρεάζουν την ψυχή του ανθρώπου.
2. Η αδυναμία ορισμένων να εναρμονιστούν με το κοινωνικό τους περιβάλλον.
3. Η ακραία έκφραση της εγγενούς επιθετικότητας, σύμφωνα με τις ατομοκεντρικές θεωρίες της ψυχολογίας.

B. Οικονομικός τομέας

1. Το χαμηλό βιοτικό επίπεδο: έλλειψη πόρων, φτώχεια, στερήσεις, ανεργία.
2. Η άνιση κατανομή του εθνικού πλούτου.
3. Η αύξηση των καταναλωτικών αγαθών (πλασματικές ανάγκες) και η οικονομική αδυναμία για την απόλαυσή τους, σε συνδυασμό με την επιδίωξη του εύκολου πλουτισμού και την ελαστικοποίηση της ηθικότητας οδηγούν εύκολα στο έγκλημα.

Γ. Κοινωνικός τομέας

1. Η αστυφιλία δημιουργεί τις υδροκέφαλες κακοδιοικούμενες σύγχρονες μεγαλουπόλεις στις οποίες κυριαρχεί η αποξένωση και η ανωνυμία.
2. Ο κλονισμός του θεσμού της οικογένειας, η αύξηση των διαζυγίων, η έλλειψη θαλπωρής καθώς και η ανικανότητα των γονέων για σωστή διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους.
3. Ο αλκοολισμός και τα ναρκωτικά καταστρέφουν κάθε δυνατότητα αυτοελέγχου και αυτοσυγκράτησης.
4. Η ξενοφοβία, ιδίως μετά την έκρηξη του φαινομένου της λαθρομετανάστευσης στη χώρα μας.
5. Ο αθλητικός φανατισμός.

Δ. Πολιτικός τομέας

1. Η αυταρχική δομή των σημερινών κρατών, η αδιαφορία, η έλλειψη της αναγκαίας επίβλεψης και επιμέλειας από την πολιτεία, η ελλιπής κοινωνική μέριμνα.
2. Οι προκλητικοί άδικοι νόμοι, οι κοινωνικές ανισότητες και γενικότερα η έλλειψη υγιούς πολιτικής ζωής.
3. Η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η κρίση της δημοκρατίας και η ενίσχυση της αναρχίας.

E. ΜΜΕ και ο κινηματογράφος,

Προβάλλουν το έγκλημα ως κάτι φυσικό και ηρωοποιούν συγχρόνως τους εγκληματίες.

ΣΤ. Πνευματικός τομέας

1. Η ελλιπής και μονομερής μόρφωση στερεί από τον άνθρωπο τα ανθρωπιστικά -αλτρουιστικά αξιολογικά κριτήρια και αναπτύσσει το αίσθημα του ατομισμού και της ιδιοτέλειας.
2. Οι προλήψεις και οι δεισδιαιμονίες αφήνουν τον άνθρωπο ανυπεράσπιστο και έκθετο στις παρορμήσεις της βίας.
3. Ο δογματισμός και η προκατάληψη οδηγούν στο ρατσισμό και σε ακραίες εθνικιστικές αντιλήψεις.
4. Οι σημερινοί χαλαροί πολιτιστικοί φραγμοί καταδεικνύουν την ύπαρξη κενού στην πολιτιστική μας ζωή, με κατάδηλη την έλλειψη νέων φιλειρηνικών και φιλοσοφικών συστημάτων.
5. Το σύγχρονο ρεύμα της αμφισβήτησης.
6. Η γενική περιρρέουσα ατμόσφαιρα της αθείας μηδενίζει την αξία της ανθρώπινης υπόστασης.
7. Η έξαρση του θρησκευτικού φανατισμού εξαγιάζει το έγκλημα.

Ζ. Ηθικός τομέας

1. Η άμβλυνση της καθιερωμένης ηθικοκοινωνικής δεοντολογίας οδηγεί στον ατομικισμό, τον αμοραλισμό, τον κλονισμό των ηθικών αρχών, την έλλειψη ιδανικών.
2. Η υποκριτική στάση των μεγάλων προς τους νέους:
 - α. «Υπεραμύνονται» φραστικά την ηθική, ενώ στην πράξη κυριαρχεί παγκόσμια η ανηθικότητα.
 - β. Επαινούν την εντιμότητα και την εργατικότητα, ενώ κυριαρχεί η αδιαφάνεια και η αναξιοκρατία.
- γ. Μιλούν για ειρήνη και προπαγανδίζουν πολέμους.

συνέπειες

A. Άτομο

1. Κίνδυνος για τη σωματική ακεραιότητα.
2. Κυριαρχεί η ιδιοτέλεια, ο ατομικισμός και γενικότερα η απανθρωποποίηση.
3. Εκβαρβαρισμός και εκτράχυνση του ανθρώπου.
4. Η ανασφάλεια κι ο φόβος γεννούν την καχυποψία και την έλλειψη εμπιστοσύνης, με κατάληξη την κατάλυση των κοινωνικών αξιών.

B. Κοινωνία

1. Κοινωνικές συγκρούσεις, έξαρση των κοινωνικών προβλημάτων.
2. Οπισθοδρόμηση και αποδιοργάνωση του κοινωνικού κορμού.
3. Πολιτική αστάθεια και οικονομική κατάρρευση.
4. Παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με την πρόφαση ελέγχου επιθετικότητας και επικράτηση καθεστώτος παγκόσμιας τρομοκρατίας.

λύσεις

Πρόληψη

1. Παροχή ανθρωπιστικής παιδείας, για να εδραιωθεί η αγάπη προς τον άνθρωπο και η πίστη σε αναλλοίωτες αξίες και ιδανικά.
2. Σωστή αγωγή των νέων από την οικογένεια: ανάπτυξη διαλόγου, αγάπη, στοργή.
3. Αποφυγή της χρήσης βίας στο σπίτι και στο σχολείο ως σωφρονιστικού μέσου.
4. Ευκαιρίες για δημιουργική κάλυψη του ελεύθερου χρόνου.
5. Περιορισμός της προβολής της βίας από τα ΜΜΕ.
6. Καταπολέμηση της ανεργίας.
7. Αξιοκρατικοί θεσμοί, διαφάνεια, δικαιοσύνη, διασφάλιση της ισότητας, της ισονομίας και της ελευθερίας.
8. Αποφυγή της κρατικής βίας, αμοιβαία τήρηση υποχρεώσεων πολίτη-πολιτείας.
9. Λογική και όχι παρορμητική προσέγγιση των προβλημάτων και των διαφορών μεταξύ των ανθρώπων. Ανεκτικότητα.
10. Η συνειδητοποίηση ότι με τη βία δε λύνονται, αλλά, αντίθετα, επιδεινώνονται τα προβλήματα.

Καταστολή

1. Αποτελεσματικοί κατασταλτικοί μηχανισμοί:
 - α. Σύγχρονη οργάνωση και εξοπλισμός της αστυνομίας.
 - β. Παγκόσμια συνεργασία των διωκτικών αρχών.
 - γ. Αποτελεσματικότητα στις επιχειρήσεις δίωξης του εγκλήματος, για να μην υπάρχει ελπίδα διαφυγής των εγκληματιών.
2. Εκσυγχρονισμός του σωφρονιστικού συστήματος:
 - α. «Παιδαγωγική» αντιμετώπιση των εγκληματιών.
 - β. Επάνδρωση των σωφρονιστικών καταστημάτων με ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, κατάλληλα επιμορφωμένους εκπαιδευτικούς.
 - γ. Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων.

- δ. Ευκαιρίες για δημιουργία, εργασιακή απασχόληση, άθληση και γνήσια ψυχαγωγία.
- ε. Εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικής επανένταξης των κρατουμένων.

εγκληματικότητα των νέων αίτια

A. Ψυχολογικός τομέας

Η ανασφάλεια της σύγχρονης εποχής γεννά στους νέους αισθήματα μειονεξίας, αγωνίας και αβεβαιότητας για το μέλλον.

B. Οικονομικός τομέας

1. Η ανεργία αποτελεί την αποκορύφωση της απογοήτευσης στους νέους. Γεννά την απογοήτευση για τις προσπάθειες που έκαναν να εξοπλιστούν με τα κατάλληλα επαγγελματικά και επιστημονικά εφόδια αλλά και από την έλλειψη προοπτικής για το μέλλον.
2. Το πνεύμα της εποχής για εύκολο πλουτισμό και η επιθυμία για απολαύσεις.
3. Η αύξηση των υλικών αγαθών της καταναλωτικής κοινωνίας σε συνδυασμό με την αδυναμία απόκτησής τους παρασύρουν όλο και περισσότερους νέους στο έγκλημα.

Γ. Κοινωνικός τομέας

1. Ο κλονισμός της οικογένειας, η αύξηση των διαζυγίων, η έλλειψη θαλπωρής καθώς και η ανικανότητα των γονέων για σωστή διαπαιδαγώγηση.
2. Η κοινωνική ανισότητα προκαλεί τους νέους, ιδίως αυτούς των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων.
3. Η μονομερής εφαρμογή των νόμων εξεγείρει τους ιδεαλιστές νέους.
4. Η διεύρυνση της χρήσης αλκοόλ και ναρκωτικών ουσιών στις τάξεις των νέων.
5. Η κυρίαρχη ιδεολογία της εποχής μας για επιτυχία, με οποιονδήποτε θεμιτό ή αθέμιτο τρόπο.

Δ. Πολιτικός τομέας

1. Η δυσλειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος και η έλλειψη ήθους στην πολιτική ζωή.
2. Η προσπάθεια των κρατών να περιορίσουν τα ατομικά δικαιώματα εξεγείρει τους δημοκρατικούς και φιλελεύθερους νέους.

ΣΤ. Πνευματικός τομέας

Η ελλιπής μόρφωση και η απαιδευσία καθιστούν ευάλωτο μεγάλο μέρος των νέων στο φανατισμό, στον εθνικισμό και σε ολοκληρωτικές ιδέες, που εκφράζονται με βίαιες και απάνθρωπες πράξεις.

Ζ. Ηθικός τομέας

Η έλλειψη αξιών, ιδανικών και προτύπων, για να καθοδηγούν τους νέους.

Η. Τα ΜΜΕ

1. Η έκθεση των παιδιών σε σκηνές βίας στην τηλεόραση τα προτρέπει, μέσω της ψυχολογικής ώσμωσης, σε ανάλογες βίαιες ενέργειες.
2. Πολλές από τις παιδικές σειρές ή τα παιδικά παιχνίδια ενέχουν ψυχολογικώς απαράδεκτα μηνύματα.
3. Χρησιμοποιούν το άγχος, τη βία και την εγκληματικότητα προκειμένου να αποσπάσουν την προσοχή των παιδιών.
4. Αντικαθιστούν το διάλογο με πράξεις βίας (ήρωες όπως Μπάτμαν, Σούπερμαν)

συνέπειες

A. Άτομο

1. Οι νέοι περιθωριοποιούνται και δεν έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν τις ικανότητές τους.
2. Η σύλληψη και τιμωρία για εγκληματικές πράξεις στιγματίζουν για πάντα τη ζωή τους.

B. Κοινωνία

1. Διαταράσσεται η κοινωνική γαλήνη και προκαλείται γενικότερα αίσθημα ανασφάλειας.
2. Επικρατεί κοινωνική αναστάτωση και ανομία και επιβάλλεται το «δίκαιο του ισχυρότερου».
3. Η κοινωνία χάνει τους νέους, το πιο αποδοτικό και ελπιδοφόρο τμήμα της.

λύσεις

1. Η οικογένεια και η εκπαίδευση πρέπει με το διάλογο να προβάλλουν ιδανικά και να καλλιεργούν στους νέους τις ανθρωπιστικές αξίες (αγάπη, φιλία, αλtruισμό, ανθρωπιά).
2. Η πολιτεία πρέπει να:
 - α. Ελέγχει τις εκπομπές των ΜΜΕ, και ειδικότερα τις παιδικές, και να απαγορεύει την προβολή βίας.
 - β. Δημιουργεί θέσεις εργασίας για την επαγγελματική και οικονομική αποκατάσταση των νέων.
 - γ. Εξασφαλίζει την ισότητα και τη ισονομία και να δημιουργήσει προϋποθέσεις στους νέους για εκμετάλλευση των δυνατοτήτων τους και προσφορά.
 - δ. Βελτιώσει το σωφρονιστικό σύστημα και να καθιερώσει την ψυχιατρική υγιεινή με τη συνεργασία πολλών ειδικών (ψυχολόγων, εγκληματολόγων, παιδαγωγών, κοινωνικών λειτουργών).
 - ε. Μεριμνά για την επαγγελματική κατάρτιση των εγκλειστών και την αποκατάσταση μετά την αποφυλάκισή τους.